

ΤΑΜΑΝΗ.

Διήγημα φωσικόν.

(Συνέχ. "Ιδε φυλλάδ. 298, 299, 300 καὶ 392.)

—

Εἰσαγωγή.

Ἐμφαθή πρὸ μηκροῦ ὅτι ὁ Πέσσοριν ἀπέθκνεν ἐπανελθόν ἀπὸ τὴν Ηραίαν γαύρω δὲ διὰ τοῦτο διότι ἀποκτῶ τὸ δικαιώμα νὰ τυπώσω τὰ ὑπομνήματά του, καὶ νὰ στολίσω μὲ τὸ ὄνομά μου ἔργον ξένον. Εὑχομαὶ πρὸς Θεόν νὰ μή με τιμωρήστωσιν οἱ ἀναγνῶσται μου διὰ τὸ ἀθῶν τοῦτο ψεῦδος. Ανάγκη ἐν τοσούτῳ νὰ ἔξηγήσω τοὺς λόγους δι᾽ οὓς δημοσιεύω τὰ μυστικὰ ἀνθρώπου τὸν δποῖον δὲν ἔγνωρισα. Άν τὴν φίλος του, τὸ πρᾶγμα θὰ τὸ δυστικόν ὅλον ἔννοοῦσι τὴν ἀδιακρισίαν τῶν ἀληθινῶν οἴλων ἐγὼ δικαῖ μόνον τὸν εἶδο. Δὲν ἔχω δέρκε τὸ ἀνεξήγητον ἐκεῖνο μέσος τὸ κρυπτόμενον ὑπὸ τὴν προσωπίδα τῆς φιλίας, καὶ περιμένον τὸν θάνατον ἢ τὴν δυπτυχίαν τοῦ φίλου ὅπως ἔξακοντάπτη κατὰ αὐτοῦ βέλη, συμβούλας, χλευατμοὺς καὶ παρηγορίας.

Ἀναγνώσκων τὰ ὑπομνήματα ταῦτα, πείθομαι περὶ τῆς εἰλοκρινείας ἐκείνου, οὗτις περιέγραψε μετὰ τοσκύτης παρθηνοῖς τὰς ἀσθενείας καὶ τὰ ἐλαττώματά του, καὶ νομίζω ὅτι ἡ ἴστορία τῆς ἀνθρώπινῆς ψυχῆς εἶναι περιεργατέρα τῆς ἴστορίας ὀλοκλήρου λαζοῦ, δταν γράφεται ὑπὸ ἀνθρώπου συνετοῦ καὶ ἐγράψαν τῶν ἐγκοσμίων, ἀνευ τοῦ ματαίου σκηνοῦ τοῦ νὰ ἐλεύσῃ τὸν θαυμασμὸν ἢ τὴν συμπάθειαν. Αἱ ἐξομοιογήσεις τοῦ Ρουσῶ ἔγουσι τὸ ἐλάττωμα ὅτι ἀνεγνωσταν αὐτὰς εἰς τοὺς φίλους του.

Οὐεν μόνη ἐπιθυμία τοῦ νὰ γίνω ἀρεστὸς καὶ ὀφέλιμος μὲ παρκανινὲ νὰ ἐκδώσω τὰ ἀποσπάσματα τοῦ ἡμερολογίου, τὸ ὄποιον περιήλθε κατὰ σύγχρονες γενεῖς μου. Άν καὶ ἥλλαξε πλά τὰ κύρια ὄνόματα, οἱ ἀνεγόμενοι δύοις θ' ἀναγνωρίσωσιν ἑαυτούς, καὶ τὴν εἰρωτήσειν τοῦ εἰρηνικοῦ οἰκουμενικοῦ πολιτισμοῦ, αἰτινες κακῶς ἔννοηθεῖσαι ἡρέμησαν αὐτοὺς καὶ ἀνθρώπου, οὗτοιος τὸ ὄνομα εἶναι μάταιος ἦγος. Συγγνωροῦμεν σχεδὸν πάντοτε διτι ἔννοειμεν καλῶς.

Ἐκδίδω ἐνταῦθα διτι ἀνάγεται εἰς τὴν ἐν Κρυκάσιοι δικτυρίῃ τοῦ Πέσσοριν. ἔχω ἀνά γειράς γειρόγραφον ἐν ᾧ διηγεῖται ὅλον τὸν βίον του. Καὶ θὰ δημοσιεύσω μὲν ἀλλοτε αὐτὸ, σήμερον δύος, διὰ πολλοὺς λόγους, δὲν ἀνελκύθαντα τοιαύτην εὐθύνην.

—

Η Τριάνη εἶναι ἡ ἀσχημοτέρα διλων τῶν παραλίων πόλεων τῆς Ρωσίας παρ' ὅλιγον ἐλευσοκτονούμην ἔκει, καὶ τὸ γειρότερον, παρ' ὅλιγον ἐπινιγόμην.

Ἐλχα φθάσσει τὴν νύκτα μεταξὺ βαθυτάτου σκότους, καὶ ὁ ἀμαξηλάτης ἐστάθη ἐμπροσθεν τῆς μόνης πετρίνης οἰκίας τῆς οὖσης εἰς τὴν πόλιν. Οἱ σκοπός, ἀκούσας τὸν ἥχον τοῦ κάλωνος τῶν ἵππων, ἡρώτησε μὲ φωνὴν ἀγρίου Κοζάκου: «τίς εἰ,» Εἶθεντος δὲ τοῦ ὑπαξιωματικοῦ εἶπε εἰς αὐτὸν ὅτι ἡμῖν ἀξιωματικός, καὶ ὅτι εἰχα ἀνάγκην καταλύματος. Δεκανεύς τις μὲ περιέφερεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ὅπου καὶ ἀν ἡρωτήσαμεν ἀπεκρίνοντο: «Δὲν ἔχει τόπον.» Οἱ καυρὸς ἦτο κατάψυχος, πρὸ τριῶν νυκτῶν δὲν εἶχε καμηλῆ, καὶ ἡμῖν κακοπιακώς. Οργισθεὶς λοιπὸν ἀνέκραξε:

— Φέρε με, ἀθλε, οἶπου καὶ ἀν ἦναι, ἔστω καὶ εἰς τὴν κόλασιν.

— Μένει ἔνα κατάλυμα, ἀπεκρίθη ὁ δεκανεύς, ἀκατάλληλον δμως διὰ σᾶς, διότι δὲν εἶναι καθαρός.

Ἐγὼ δὲ, χωρὶς νὰ ἔννοητο τὴν σημαίνειν τῆς τελευταίας λέξεως, τὸν διέταξα νὰ προγωρήσῃ, καὶ ἀφοῦ ἔγυρίσαμεν πολλὴν ὥραν εἰς δρόμους δυπαρατάτους, ἐφθάσαμεν εἰς μικρὸν καλύβην πλησίον τῆς θαλάσσης.

Ἡ πανούσληνος ἐφώτιζε τὴν στέγην καὶ τοὺς τοίχους τῆς νέας μου κατοικίας. Εἰς τὴν αὐλὴν ὑπῆρχε καὶ δευτέρα καλύβη μικροτέρα τῆς πρώτης καὶ πεπαλαιωμένη, περικυλωμένη ἀπὸ τοιχον ἐκ γαλίκων. Ή παραλία εἰς τὴν διπάλαιν ἐπατάγουν ἀδιακόπως τὰ κύματα, ἔφυκεν ἔως εἰς τὴν καλύβην. Ἐπειδὴ δὲ ἡ σελήνη ἐφώτιζε πὸ τεταρχυμένον στοιχεῖον, εἶδε δύο πλοῖα, τῶν δποίων οἱ ἴστοι ἐφαίνοντο ώς ὄφασμα ἀράγην. Ιδοὺ πλοῖα, εἶπε κατ' ἐμαυτόν αὔριον θ' ἀναγωρήσω εἰς Γελεντζίκ.

Προστάξας τὸν Κοζάκον μου ν' ἀπορροφήσῃ τὸ δισάκκιον μου καὶ ν' ἀποπέμψῃ τὸν ἔνιοχον, ἐκάλεσε τὸν οἰκοδεσπότην ἀλλ' οὔτε φωνὴ εὔτε ἀκρόασις ἔκρουσε τὴν θύραν, ἀλλ' ἡ αὐτὴ σιωπή. Τέλος πάντων ἐφάνη παιδίον δεκατετραστές περίπου, τὸ δποίον ἥλθε πρὸς ἐμὲ σχεδὸν ἔρπον.

— Ποῦ εἶναι ὁ οἰκοδεσπότης;

— Δὲν ὑπάρχει οἰκοδεσπότης.

— Ποῦς δὲν ὑπάρχει;

— Δὲν ὑπάρχει.

— Καὶ ἡ οἰκοδέσποινα;

— Εἶναι εἰς τὸ γαρέον.

— Καὶ τίς θὰ μὲ ἀνοίξῃ; ἡρώτησε λοχτίσας τὴν θύραν.

Η θύρα ἤνοιγη μόνη, καὶ πνοὴ ὑγρὰ ἐξθλήσεν ἀπὸ τὴν καλύβην. Ανάψας θρυαλίδα, τὴν ἐπλησίασα μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου, καὶ εἶδον ὅτι εἶχε καταλεύκους τοὺς δριθαλμούς. Ήτο ἐκ γενετῆς τυφλόν. Ἐπειδὴ δὲ ἴστατο ἀκίνητον ἐνώπιόν μου, παρετήρησε τοὺς γαρακτηράς του.

Οφελώ ἐν πρώτοις νὰ ὄμολογήσω ὅτι ἔχω προλήψεις κατὰ τῶν τυφλῶν, τῶν ἐτεροφύλακών, τῶν

αλέλων, τῶν κωδιῶν, τῶν χωλῶν, τῶν ἀναπήρων, τῶν κυφῶν καὶ τῶν τοιούτων· διότι πιστεῖν ὅτι διάργει ἀνελογίζει τις, τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς τὸν νοῦν, καὶ ὅτι εἰς σωματικὴν ἐλλείψεις ὑποδεικνύουσι τὴν ἐλλείψιν τινὸς αἰτίην κατοικοῦσαν.

Παρεπήρητες λοιπὸν καλοῖς τὸ πρόσωπον τοῦ τυφλοῦ ἀλλὰ τὸ δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ἀπὸ πρόσωπον ἐστερημένον δράχμαν; τὸ ἡτέραν πρὸ πολλοῦ μὲ σίτον, ὅτε αἴρηντος μόλις διακριθὲν μειδίαιρη διέσχισε δυσαρέστως τὰ λεπτὰ χεῖλη του· ὑπέθεσε λοιπὸν ὅτι δὲν ἔτοι τυφλὸν ὅσον ἐφαίνεται.

— Εἶται ωὐδὲ τῆς οἰκοδεσποίνης; ἡώτησα.
— Όχι.
— Ὁρρανὸς πτωχός.
— Η οἰκοδέσποινα ἔχει παιδία;
— Όχι· εἶχε μίαν κόρην, πλὴν ἔφυγε μὲ ἐνα Τάταρον.

— Τί Τάταρον;
— Ο διάβολος τὸ ήξενός τοι. Τάταρον ἀπὸ τὴν Κρητικήν, ναύτην ἀπὸ τὸ Γκέρζι.

Εἰσελθὼν εἰς τὴν καλύβην εἶδε ὅτι διὰ τὰ σκένη ήσαν δύο καθίσματα, μία τράπεζα καὶ μέγα κάνπιστρον πλησίον τῆς ξοτίας. Μίς τὸν τολγὸν δὲν ἐκρέματο καρμίκ εἰκὼν, καὶ τοῦτο εἶναι κάκιστον σημεῖον. Ο ἄνεμος τῆς θαλάσσης εἰσήρχετο διὰ μέλου συντετριψμένου. Λαβὼν κερίον ἀπὸ τὸ δισάκιον μου τὸ ηνακός καὶ θρυγίσα νὰ τακτοποιεῖ τὰ πράγματά μου. Απέθεσε εἰς τινὰ γωνίαν τὸ ξίφος καὶ τὸ πυροβόλον μου, έθεσε ἐπὶ τῆς τραπέζης τὰ πιστόλιά μου καὶ ἐξήπλωσε τὸ μανδύαν μου ἐπὶ τοῦ καθίσματος. Ο Κοζάκος μου ἐξήπλωσε καὶ αὐτὸς τὸν ἐδίκον του ἐπὶ τοῦ ἀλλού, καὶ ἐντὸς δέκας λεπτῶν ἐβρόγχαζε. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἦδυνάμην νὰ κοιμηθῶ. Εἴλεπτε πάντοτε δύοιν τὸν πυροβόλον μου, μεταξὺ τοῦ σκότους, τὸ τυφλὸν πιστόλιον.

Ολόκληρον ὥραν, ἔμεινα εἰς τοιχύτην κατάπτασιν. Η σελήνη ἔφεγγε τὸ παράθυρον, καὶ αἱ ἀκτίνες της σπαζοῦσσι τὸ χῶμα τοῦ ἐδάφους τῆς καλύβης. Αἴρηντος εἰδὼν ἀνθρώπου εἰς τὸ φωτιζόμενον μέρος, ἡτις παρῆλθεν ἐν τάχει καὶ ἐκρέθη. Δὲν ὑπέθεται ὅτι ἡ σκιὰ αὐτῆς θάξαντα τὸν τυφλόν. Εστηρίχθην ἐπὶ τῆς φραγῆς καὶ τὸν εἰδὼν διαβάντα πλησίον μου, μὲ προσογήν μὲν ἀλλὰ μὲ βῆμα εὐσταθέεις. Ἐφερε δὲ ὑπὸ τὴν μασχάλην πρᾶγμα διμοιάζον δέρμα, καὶ στραφεῖς πρὸς τὴν παραλίαν, θρυγίσεις νὰ καταβαίνῃ δι' ὅδον στενῆς καὶ κατωφεροῦς.

— Φαινεται, εἶπε κατ' ἐμαυτὸν, ὅτι οἱ τυφλοὶ βλέπουν σήμερον καὶ οἱ βωβοὶ ὄμιλον.

Καὶ παρηκολούθησα τὸ παιδίον μακρόθεν μὲν ἀλλὰ βλέπων πάντοτε αὐτό.

Η σελήνη ἐκαλύφθη μετ' ἀλίγον ἀπὸ νέον ὄμιγλη λευκωπὴ ἀνυψώθη ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ μόλις δεσμεύνετο ὁ φανὸς ὅστις ἐκρέματο εἰς τὴν πρέμναν πλοίου ἀγκυροῦσι λημάνου. Κύματα ὑψηλὰ καὶ ἀλλεπάλληλα προσέβαλλον τὸν αἰγαλὸν καὶ ἐσταθεῖσαν ἀφίζοντες. Ότε ἔφθισε κάτω ὁ τυφλὸς ἐστάθη, ἐστράφη πρὸς διεξιάν, καὶ θρυγίσεις νὰ προσγωρῇ πατῶν τόσῳ πλησίον εἰς τὴν θάλασσαν, ὃστ' ἐνόμιζε ὅτι θὰ τὸν παρέσυρε τὸ κῦμα. Κρίνων δὲ ἀπὸ τὴν βεβαιότητα μὲ τὴν διοίκην ἐδάχιζεν, ὑπέθεσε ὅτι καὶ ἄλλοτε θὰ διηλθει ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ἐπὶ τέλους ἐστάθη καὶ ἀπέθεσε τὸ δέρμα του. Έγὼ δὲ κρύβεις ὄπισθεν βράχου μπροστείνοντος μέχρι τῆς παραλίας παρετέρουν αὐτόν. Μετὰ μικρὸν λευχείμων τις ἀνθρώπος ἐπληγίσας τὸν τυφλὸν καὶ ἐκάθητες πλησίον του. Ο ἀνεμος ἔφερε πρὸς ἐμὲ τεράγγια τινὰ τῆς συνομιλίας του.

— Τί λέγεις; τυφλέ; εἶπε γυναικεία φωνή ἡ τρυχυλία εἶναι δυνατὴ καὶ ὁ Γιάγκος δὲν θὰ ἐλθῃ.

— Ο Γιάγκος δὲν φοβεῖται τὰς τρικυμίας, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον.

— Η δράχμη γίνεται πυκνοτέρα, ἐπανέλαβεν ἡ γυναικεία φωνή περίλυπος.

— Εἶναι εύκολωτέρον νὰ διαβῇ πλησίον τῶν πλοίων τὰ ὅποια φυλάττουν μὲ αὐτὴν τὴν ὄμιγλην, παρὰ δταν ὁ καιρὸς εἶναι καθαρός.

— Καὶ ἐν πνιγῇ;

— Άν πνιγῇ θὰ πηγαίνῃς τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν γωρίς καινούριας καρδιέλαις.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐσιώπησαν. Έγὼ δὲ ἐπόρησα δικούσας τὸν τυφλὸν διμελοῦντα καθαρωτάτην τὴν βρασικήν, ἐνῷ πρὶν μετεχειρίσθη ἀποτελόμενος πρὸς ἐμὲ τὴν διάλεκτον τῆς μαρτίας Ρωσίας.

— Βλέπεις ὅτι εἶχα δίκαιον; εἶπε κροταλίσας τὰς χεῖρας. Ο Γιάγκος δὲν φοβεῖται οὔτε τὴν θάλασσαν, οὔτε τοὺς ἀνέμους, οὔτε τὴν ὄμιγλην, οὔτε τοὺς ἀκτωρούς. Δὲν λανθάνομαι· ἐὰν δὲν εἶναι ἡ θάλασσα, εἶναι βέβαια τὰ μακρὰ κωπία του τὰ δποτε ἀκούω. Η γυνὴ σηκωθεῖται ἡτένισεν ἀγωνιῶσα τὴν θάλασσαν.

— Ονειρεύεσαι, τυφλὲ, δὲν βλέπω τίποτε.

Άλλα καὶ ἐγὼ εἰς μάτην ἐπροσπάθησα νὰ ἴδω εἰς τὴν τρικυμιώδη θάλασσαν τὸ πλοῖον μετὰ μικρὸν διέκρινα ποτὲ μὲν εἰς τὴν βάριαν τῶν ὑψηλῶν κυμάτων, ποτὲ δὲ εἰς τὴν ἀνυσσον αὐτῶν, μαύρην στιγμὴν πλησιάζουσαν πρὸς ἡμάς. Άτρομητος ναύτης θὰ ἔτοι ὁ τολμήτας νὰ διασχίσῃ τὸν κόλπον ἐν καρφῷ τοιχύτης νυκτὸς, καὶ σπουδαῖτική θὰ ἔτοι ἡ αἴτια δι' θην θρυγίστο. Παρηκολούθησα ἐναγώνιος τὰς κινήσεις τῆς λέμβου, ἀλλ' αἱ δύο μακροὶ κῶπαί του, ὡς ἀλ-

λαι πτέρυγες ἔσωζαν αὐτὸς ἀπὸ τοὺς κινδύνους. Ἐνῷ δὲ ἐροθεόμην μὴ ριφθῆ εἰς τὸν αἰγαλὸν καὶ συντριψθῆ, αὐτὸς ἐστράφη ἐπιτηδείως καὶ εἰσῆλθεν ἀκινδύνως εἰς δρυίσκον.

Καὶ ἀποδέει τις μεσαίου ἀναστήματος, φορῶν πελῶν ταταρικὸν ἐκ δέρματος προβάτου, ἔνευσε πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν τυφλὸν, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ τὸν συνδράμωσιν ὅπως ἐκφορτίσῃ τὴν λέμβον. Τὸ φορτίον δὲ μοὶ ἐφάνη τόσῳ πολὺ, ὥστε καὶ νῦν ἔτι ἀπορῶ πῶς τόσον μικρὰ λέμβοις ἀντέστη εἰς τὴν τριχυμίχν. Καὶ οἱ τρεῖς ἀνεσήκωσαν εἰς τὸν ωμόν των ἀπὸ ἦν δέμα, καὶ ἀνεγώρησαν. Ἔγὼ δὲ ἐπανῆλθα εἰς τὴν καλύβην μου, ἔχων τὸν νοῦν εἰς δοτὶ εἶδα, καὶ ἀνηπόρους ἀνακατένων τὴν αὐγήν.

Ο Κοζάκος μου ἡπόρησεν ὅτε τὸ πρωΐ μὲ εἰδεν ἐνδεδυμένον ἀλλὰ δὲν εἶπα τὸν λόγον. Ἐλθὼν εἰς τὸ παράθυρον ἔθαύμαζα τὴν ὥραιότητα τοῦ γαληνοῦ οὐρκνοῦ, διασχίζομένου ἀπὸ μικρὰ σύννεφα, τὴν ἀπέναντι παραχλίκην τῆς Κριμαίκης ἐκτεινομένην ὡς γραμμὴν λειρίων καὶ τὸν φάρον αὐτῆς. Μετὰ ταῦτα μετέβην εἰς τὸ φρούριον ὅπως μάθω ἀπὸ τὸν φρούραρχον πότε θ' ἀναγωρήσω εἰς Γελεντζίκ.

Ἀλλ' οἴμοι! ὁ φρούραρχος δὲν ἔξευρε τὸ θετικόν. Ἐκ τῶν πλοίων δύο εἶδα εἰς τὸν λιμένα τὰ μὲν ἡσαν ἀπτωδοῖ, τὰ δὲ μόλις ἤρχιζαν νὰ φορτώνωσιν.

— Ίσως τὸ ταχυδρομικὸν πλοῖον φθάσει ἐντὸς τριῶν ή τεσσάρων ἡμερῶν, μοὶ εἶπεν ὁ φρούραρχος· τότε βλέπομεν.

Ἐπανελθὼν δυσαρεστημένος ἀπήντησε εἰς τὴν θύραν μου τὸν κοζάκον μου, δύστις μὲ νήσος ἔντρομον εἶπε·

— Κακὰ πηγαίνει, Κ. λοχαγέ.

— Ναι, ναι, ἀπεκρίθην, ὁ Θεὸς τὸ ἔξεύρει πότε θ' ἀναγωρήσωμεν.

Ο τρόμος τοῦ στρατιώτου ἐγένετο διπλοῦς· καὶ κλίνεις τὴν κεφαλὴν μοὶ εἶπεν·

— Η καλύβη αὕτη δὲν εἶναι καθηρά· ἀπήντησα σήμερον ἕνα κοζάκον τὸν ὅποιον γνωρίζω· καὶ ὅταν τὸν εἶπα δτὶ καθήμεθα ἐδῶ·

— Α! ἀνεκράξεν· η καλύβη ἔκεινη δὲν εἶναι καθηρά· ἔχει κακοὺς οἰκοκυραίους.

Καὶ τρόντι, τί εἶναι ἔκεινος δ στραβός, δ ὅποιος χωρὶς νὰ βλέπῃ πηγαίνει παντοῦ, εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὸ χωρίον;

— Εἶδες τούλαχιστον τὴν οἰκοκυράν; Κρώτησα.

— Ήλθε μίκη γραίκη μὲ τὴν κόρην της.

— Τί κόρην; μὲ εἶπαν δτὶ δὲν ἔχει κόρην.

— Ο Θεὸς τὸ εἰζεύρει τί εἶναι... Η γραία τώρα κάθηται εἰς τὴν καλύβην.

Εἰσελθὼν δὲ εἰς αὐτὴν πῦρα τὴν γραίαν ἐτοιμάζουσαν τὸ γεῦμά της, τὸ ὅποιον ἐφάνετο ἀρκετὰ καλόν· δσάκις δικαὶς τῇ ωμίλησα μοὶ ἀπεκρίθη πάν-

τοτε δτὶ ἦτο κωφή. Τί νὰ κάμω;

Ἐσράφην πρὸς τὸν τυφλὸν, δ ὅποιος κόπτων παρὰ τὴν ἐστίαν ἔύλα ἐρρίπτε εἰς αὐτὴν.

— Καὶ σὺ, στραβούλιακα, εἶπα σύρων τὸ ωτίον του, ποῦ ἔτρεγες τὴν νύκτα μὲ ἔκεινο τὸ μεγάλο δέμα;

Τὸ δὲ παιδίον κλαίον ἀπεκρίθη·

— Ποῦ ἔτρεχα; . . . πούποτε! . . . Μὲ δέμα! . . . τὶ δέμα;

Τὴν φορὰν ταύτην ἡ γραία ἤκουσε, καὶ ἤργισε νὰ φιμυρίζῃ λέγουσα·

— Τί παραμύθια! . . . τί τὸ πειράζεις τὸ ταλαιπωρον; τί σ' ἔκαμε;

Καὶ ἐξῆλθα ἀπόδρασιν ἔχων ν ἀνακαλύψω τὸ μοστήριον.

Περιτυλιγθεὶς μὲ τὸν μαυδίναν μου ἐκάθησα εἰς μεγάλον λίθον κείμενον παρὰ τὴν καλύβην, καὶ ἐβλεπα τὴν θάλασσαν ταρασσομένην ἔτι ἀπὸ τὴν τριχυμίαν τῆς νυκτός. Ο μονότονος χρόνος της ωμοίαζε πόλιν κοιμωμένην, καὶ μὲ ἀνενθύμησε τὰ πρῶτα ἐτη μου ὅτε ἤμην εἰς τὴν παγωμένην μητρόπολην μας. Πολλὴ ὥρα παρῆλθε μεταξὺ τοιούτων ὀνείρων· ἀλλ' αἴφητης ἤκουσα φωνὴν γυναικὸς λεπτήν καὶ θαλεράν, ψάλλουσαν παρ' ἐμέ . . . πλὴν ποῦ ἦτο; . . . δ ἦχος ἦτο μελωδικός, ποτὲ μὲν μελαγχολικός καὶ δργὸς, ποτὲ δὲ ζωηρὸς καὶ ταχύς. Παρατηρῶ καλά περὶ ἐμὲ, ἀλλ' η φωνὴ φαίνεται καταβαίνουσα ἐξ οὐρανοῦ· οὐψώσας δὲ τοὺς ἀφθαλμοὺς βλέπω εἰς τὴν στέγην τῆς καλύβης νέχν, ἔχειδωτὸν φέρουσαν ἐνδυμα, καὶ τὴν κόμην ἔχουσαν λιτήν καὶ παραφερομένην ἀπὸ τὸν ἄνεμον. Τὴν χεῖρα ἔχουσα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὅπως προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου ἔβλεπε πρὸς τὸ πέλαγος, ποτὲ μὲν γελῶσσα καὶ δμιλοῦσα καθ' ἔκυπτην, ποτὲ δὲ ψάλλουσα. Ιδοὺ τὸ ἀσμά της, τὸ δικοῖον ἔμεινεν ἐντετυπωμένον εἰς τὴν μνήμην μου·

«Οταρ τὰ πλοῖα, τὰ πλοῖα μὲ τὰ λευκὰ πατία,
τρέχοντες εἰς πέλαγος»

«Καὶ μεταξὺ αὐτῶν κυμαίνεται η βαρχοῦλά μου,
η βαρχοῦλά μου μὲ τὸ δύο της πατία,

«Μόλις ἀρχίσῃ η τρικυμία τὰ παλαιὰ πλοῖα ἀ-

[τρίγουρ]
τὰ πτερά των καὶ σκορπίζονται εἰς τὸ πέλαγος,
«Τότε έγω παρακαλῶ τὴν θάλασσαν καὶ λέγω·
«Μήτρ εγγίζει, κακὴ θάλασσα, τὴν βαρχοῦλά μου,
η Ηβαρχοῦλά μου φέρει πολύτιμα πράγματα, καὶ
τὴν κυβερνῆ χέρι τολμηρὸν μεταξὺ τοῦ σκότους τῆς
νυκτός».

Μοὶ ἐφάνη δτὶ τὴν αὐτὴν φωνὴν εἶχ' ἀκούσει καὶ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. Ἐσκέφθην καλῶς, καὶ δτὶ ἐγρέψα ἐκ νέου τοὺς δφθαλμοὺς πρὸς τὴν σέγην, η νέα δὲν ἦτο πλέον ἔκει. Διέβη αἴφης ἔμπροσθέν μου τρα-

γραδούσα καὶ κροταλεῖσα τοὺς δακτύλους της. Μετ' ὀλίγον τὴν ἡκουσα συνομιλοῦσαν μὲ τὴν γραῖσαν καὶ αὕτη μὲν ὠργίζετο, ἐκείνη δὲ ἔγειλα. Ή νέχ ηθέλησε μετὰ ταῦτα νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θέσιν της· ἐνῷ δὲ διήρχετο μὲν ἡτένισε καλῶς ὡς ἢ πόρει ὅτι ἡμην ἔκει, καὶ στραφεῖσα ἀδικφόρως διευθύνθη πρὸς τὸν λιμένα. Ἐγὼ δὲ ἐνόησα ὅτι εἶχε τι κατὰ νοῦν, διότι περιήρχετο μέχρις ἐσπέρας εἰς τὴν καλύβην μου φάλλουσα καὶ χορεύουσα. Οὐτε προσῆλωσε τοὺς δοφθαλμούς της εἰς τοὺς ἐδικούς μου, τὸ βλέμμα της ἦτο τοσοῦτον δέξιον καὶ πανοῦργον καὶ εἶχε τοσαύτην δύναμιν μαγνητικήν, ὥστ' ἐνόμιζα ὅτι ἀνέμενεν ἀπόκρισιν. Άλλὰ μόλις ἡθέλησα νὰ ὅμιλήσω, καὶ αὐτὴ ἔφυγε μειδιῶσα.

Ιητέ μου δὲν εἶχα ἴδει γυναικα ὅμοιάσουσαν αὐτήν. Ναι μὲν δὲν ἦτο ὡραία, ἀλλ' ἔγῳ ἔχω προλήψεις περὶ τοῦ κάλλους τῶν γυναικῶν· ἦτο ἀπὸ γέρος . . . τὸ γένος εἶναι ἀνεκτίμητον διὸ τὰς γυναικας ὅπως καὶ διὰ τὸ ἄλογα.

Τὸ γένος φαίνεται πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ βάθισμα, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας· καὶ ἡ ῥίς ἔχει μεγίστην σημασίαν. Σπανιώτερον εὑρίσκεις καλὴν βίνα εἰς τὴν Ρωσίαν παρὰ μικρὸν πόδα. Ή νέχ δὲν ἐφαίνετο μεγαλειτέρα τῶν δεκαοκτῶν χρόνων. Ή σπανιωτάτη χάρις τοῦ ἀναστήματος καὶ τῆς κεφαλῆς της, ἡ μακρὰ καὶ ξανθή κόμη της, μάλιστα δὲ ἡ ἡ ὡραία καὶ τακτικὴ ῥίς μὲ ἐμάγευσαν. Άγκαλι τὸ βλέμμα της ἦτο διποσοῦν ἀγρούν καὶ φιλόποτον, ἀν καὶ τὸ μειδιαμάτης ἐδείκνυεν ὑπουλότητα, τοσαύτη δύναμις ἦτο ἡ πρόληψίς μου, ὥστε διὰ μόνην τὴν ὡραιότητα τῆς ῥινός της ἀνετράπη ἡ κεφαλή μου.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐστάθην παρὰ τὴν θύραν καὶ ἔλαβο μετ' αὐτῆς τὴν ἐπομένην συνομιλίαν.

— Εἰπέ με, κακοκόριτσο, τί ἔκαψες σήμερον εἰς τὴν στέγην;

— Εἴλεπα ἀπὸ ποῦ ἔφύσακ ὁ ἀνεμος.

— Καὶ διὰ τί;

— Διότι φέρει εὐτυχίαν.

— Καὶ ἐπροσκαλοῦσες τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸ τραγούδι σου;

— Όταν δὲν εἴμεθα καλῆτερα εἴμεθα χειρότερα· ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὴν δυστυχίαν τὸ διάστημα δὲν εἶναι πολύ.

— Ποτος σ' ἔμαθε νὰ τραγουδῇς;

— Κανεὶς· συλλογίζομαι καὶ τραγουδῶ· ὅποιος μὲ ἀκούει μὲν ἐννοεῖ· ὅποιος δὲν πρέπει νὰ μὲ ἀκούῃ, δὲν μὲν ἐννοεῖ.

— Καὶ πῶς ὄνομάζεσαι;

— Εἰκεῖνος· ὅπου μὲ ἐβάπτισε τὸ ἡξεύρει.

— Καὶ ποτος σ' ἐβάπτισε;

— Τι ἡξεύρω.

— Εἰσαι πονηρολογημένη· ἔγῳ δύως ἡξεύρω κάτι τί διὰ σέ.

— Ή δὲ νέα χωρὶς ν' ἀλλάξῃ φυσιογνωμίαν ἔμεινεν ἀτάραχος ὡς νὰ μὴ εἶχα δύμιλήσει εἰς αὐτήν.

— Εμαθα, εἶπα, δτι χθὲς τὴν νύκταν ὑπῆγες εἰς τὸν αἰγιαλόν.

Καὶ διηγήθη δτι εἶδε τὴν νύκταν ἐλπίζων δτι θὰ ταραχθῇ αὐτὴ δύως· ἐξεκαρδίσθη γελῶσα, καὶ εἶπεν·

— Ναι μὲν εἶδες πολλά, ὀλίγα δύως ἡξεύρεις· ἀλλὰ καὶ ἄσσα ἡξεύρεις; σὲ συμβουλεύω νὰ τὰ φυλάξῃς μυστικά.

— Έὰν ἐξ ἐναντίος μὲ ἤρχετο ὅρεξις νὰ τὰ ἀναφέρωσις τὸν φρούραρχον.

Ταῦτα λέγων εἶχα τὸ ἡθος σοῦναρὸν, καὶ αὐστηρὸν μάλιστα. Ή νέα ἀνεσκίρτησε, καὶ ὡς πτηνὸν διωχθὲν ἀπὸ τὸ δένδρον ὅπου κάθηται ἔφυγε τραγῳδοῦσα. Μετὰ ταῦτα ἐνόησα δτι τὰ τελευταῖά μου λόγια ἦσαν ἀτοπα.

Τὴν νύκτα διέταξε τὸν κοζάκον μου νὰ ἔτοιμάσῃ τέλον, ἥναψε τὸ κηρίον μου καὶ ἐκάθησε καπνίζων. Εἶχα δὲ τελειώσει τὸ δεύτερον ποτήριον τοῦ τέλου, ὅτι ἡκουσα δπισθέν μου λεπτὸν τρίξιμον ἐνδύματα καὶ βήματα, καὶ στραφεῖς εἶδα τὴν ὡραίαν ναϊάδα. Εκάθησεν ἀντικρύ μου ἥσυχως καὶ χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, προσῆλωσε τοὺς δοφθαλμούς της ἐπ' ἐμὲ, καὶ τὸ βλέμμα της μοὶ ἐφάνη λιγυρώτατον. Έφαίνετο δτι ἐπειδίμενεν ἀπόκρισιν· ἡμην δύως τοσοῦτον τεταραγμένος ὥστε ἐσιώπησα. Τὸ κάτωχρον πρόσωπόν της παρίστα τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς της· ἡ δεξιά της ἐπλανᾶτο ἀσκόπως εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ὡς παρετήρησα, ἔτρεμε· καὶ ποτὲ μὲν τὸ στήθος της ἔξωγκοῦτο θιαίως, ποτὲ δὲ ἐφαίνετο δτι δὲν ἀνέπνεεν. Εἶχα ἀρχίσει νὰ βαρύνωμαι τὴν κωμῳδίαν αὐτὴν καὶ ἥτοιμαζόμην νὰ προκαλέσω τὴν καταστροφὴν της διὰ τρόπου πεζοτάτου, ἥτοι προσφέρων αὐτῇ τέλον, ὅτε ἀναποδήσασα πρὸς ἐμὲ, μὲν ἐνηγκαλίσθη καὶ ἐπέθεσεν εἰς τὸ στόμα μου φίλημα, φίλημα φλογερόν. Οἱ δοφθαλμοί μου ἐσκοτίσθησαν, ἡ κεφαλή μου ἐγύρισε, καὶ τὴν περιέσφιγγά μὲ τοὺς βραχίονάς μου· ἀλλ' αὐτὴ ὡς δρις ἐγλύστρισεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας μου καὶ μοὶ εἶπε μὲ φωνὴν χαυπλήν·

— Απόψε, ὅταν δίλοι θὰ κοιμηθοῦν, ἔλα εἰς τὸν αἰγιαλόν.

Καὶ ὡς ἀστραπὴ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν καλύβην· φεύγουσα δὲ ἀνέτρεψε τὴν προχούδα καὶ ἔσθεσε τὸ κηρίον.

— Ή διαβολοκόρη! ἀνέκραξεν δ κοζάκος μου, δστις ἔξαπλωθεὶς εἰς τὸ ἀχυρόβστρωμα, ἥλπιζε νὰ θερμανθῇ πίνων τέλον.

Μετὰ δύο ώρας, δτε σιωπὴ ἐπεκράτει πανταχοῦ, ἐξύπνισε τὸν κοζάκον καὶ εἶπα·

— Άν ακούσῃς πισολιάν, τρέξε εἰς τὸ παραθαλάσσιον.

Ο δὲ κοζάκος ἀνοίξας καλά τοὺς δρθαλμούς, ἀπεκρίθη.

— Πολλὰ καλά, λογχγέ.

Ἐγὼ δὲ ἐμβαλὼν πιστόλιον εἰς τὴν ζώνην ἀνεγύρησκ. Ή νέα μὲν ἐπερίμενεν ἄνω τῆς στενωποῦ, ἔνδυμα φέρουσα ἐλαφρόν.

— Άκολούθησέ με, μοὶ εἴπε λαβοῦσα τὴν χειρά μου.

Καὶ κατέβημεν.

Άπορω πῶς δὲν ἔπεσσα μύριάνις. Ότε δὲ ἐφθάσαμεν πλησίον τῆς θαλάσσης, ἐπεράφημεν πρὸς δεξιάν, καὶ τρισλουθήσαμεν τὸν αὐτὸν δρόμον τὸν ὅποιον διέτρεξε καὶ διεφύλαξε τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. Ή σελήνη δὲν εἶχεν ἀνατείλει εἰστέτι, καὶ δύο μικροὶ ἀστέρες, ὡς φάροι φαεινοί, Ἐλαχυπάν εἰς δλον τὴν οὐρανόν. Τὰ κύρια ταχέως συνετρίβηστο μετά πατάγου εἰς τοὺς βράχους, καὶ ἀνύψουν τὴν μάνην λέμβουν ἥτις ἦτο ἔκει.

— Λέ; ἐμβῶμεν εἰς κύτην μοὶ εἶπεν ἡ σύντροφός μου.

Όμολογῷ ὅτι ἐδίσταξα, διότι ποτέ μου δὲν ἤγαπησα τὰς κατὰ θαλάσσαν περιοδείας· ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς ὁ πιστογράφος· Ἐπέβη πρώτη ἡ νέα, τὴν παρηκολούθησα, καὶ εὑρισκόμενη ἔτι ἀπορῶν ὅτε ἐπρογράψαμεν εἰς τὸ πέλαγος.

— Τί σημαίνει αὐτό; θρώτησκ ωργισμένος.

— Σημαίνει ὅτι σὲ ἀγαπῶ, ἀπεκρίθη βιάσασά με νὰ καθήσω καὶ ἐναγκαλισθεῖσά με μὲ τοὺς δύο βραχιονάς της. Εἴθετο δὲ καὶ τὴν παρειάν της ἐπὶ τῆς παρειᾶς μου, καὶ ἡ πυρὶνη πνοή της κατέρρευε τὸ πρόσωπόν μου. Λέφυκες ἤκουσέ τι πεσόν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ παρατηρήσας τὴν ζωὴν μου εἶδε ὅτι τὸ πυρὸν μου δὲν μπήρε πλέον! Τότε τρομερὰ ὑποψία μὲ ἐκυρίευσεν δλον μου τὸ αἷμα ἀνέβη εἰς τὴν κεφαλήν. Παρατηρῶ καὶ βλέπω ὅτι εἴμεθα πλέον τῶν ἑκατὸν βιρμάτων μακράν τοῦ αἵγιαλοῦ· καὶ δὲν ἔχειρ καὶ κολυμβῶ! Προσπεκθῶ να τὴν μακρύνω ἀπὸ πλησίον μου, αὐτὴ ὅμως ὅχι μόνον δὲν μὲ ἀφίνει, ἀλλὰ ἀγωνίζεται νὰ μὲ βίψῃ εἰς τὴν θαλάσσαν. Συνέστη λοιπὸν πάλη φοβερός ἡ ἀγκυνάκτησις μοὶ ἐδίδε δυνάμεις· ἀλλ' ἡ ἀντίπαλος ἥτο πολὺ πλέον ἐμοῦ εὔκινητος.

— Τί θέλεις; ἀνέκρειξε ἐπὶ τέλους συσφίγξας τὰς μικρὰς χειράς της μὲ τὰς ίδιας μου· οἱ δάκτυλοι της ἐτρίζουν, καὶ ὅμως οῦτε λέεις ἐξήρχεστο ἀπὸ τὸ στόμα της.

— Εἶδες, ἀπεκρίθη, καὶ θὰ προδώσῃς.

Καὶ καταβαλοῦσα μέγαν ἀγῶνα μὲ δέρματα εἰς τὸ χεῖλος τῆς λέμβου, ἐκτὸς τῆς ὅποιας εὑρισκόμενα καὶ οἱ δύο μέχρι τῆς ζώνης· αὐτὴ ἥτο ἄνω ἐμοῦ· ἡ κάμη της ἔγγιζε τὴν θαλάσσαν, καὶ ἡ ὥρα ἥτο κρισιμωτάτη. Τὸ κατέχεις ἐτρίζεις μὲ δύναμιν τὸν δεξιὸν

μου πόδα εἰς τὸ κέντος τῆς λέμβου, θρηπασκ τὴν κόμην της καὶ διὰ τῆς ἀλληλούς χειρὸς ἔσφιγξα τὴν λαμπόν της, καὶ τὴν δέρματα εἰς τὴν θάλασσαν. Ή κεφαλή της ἐφάνη διὰ μεταξὺ τοῦ ἀφροῦ, καὶ μετὰ ταῦτα δὲν εἶδε πλέον οὐδέν.

Εύρων εἰς τὸ κύτος τῆς λέμβου τεμάχιον κόπης, κατώρθωσε νὰ ἐπικνέλθῃ εἰς τὴν ἀκτὴν. Ἔνα δὲνεκα τὴν λέμβον ἐστρέψα κατὰ τύχην τὸ βλέμμα μου, καὶ εἶδε λαμπούσης τῆς σελήνης λευκὸν ἀνθρωπον καθήμενον παρὰ τὴν θάλασσαν. Ηεριέργεισν δέχησεν νὰ ἴδω τί ἦτο, διέβην δέρματα εἰς τὸν ὑψηλὸν χόρτων, καὶ ἤλθε εἰς βράχου ἀναστηλώσας δὲ τὴν κεφαλὴν ἐθαύμασα καὶ ἐχάρην ἐν ταυτῷ ὅτι διευκόλισθροπος ἦτο ἡ νέα ἀντίπαλός μου, στραγγίζουσα τὴν μακρὰν κόμην της. Μετ' ἐλίγον ἐφάνη λέμβος ταχέως ἐρχομένη, αφ' ἧς ἀπέβη τις φέρων τατάρου πέλον· μακρὰ μάχαιρα ἐκβούσει πὴν ζώνην του.

— Γιάγκο, εἶπεν ἡ νέα, ἐγκαθίκαμεν.

Καὶ συνωμήλησαν, ἀλλὰ τεσσάρων τακεινὰ ὅστε δὲν ἤκουσε τίποτε.

— Ήσσος εἶναι διεφύλαξ; θρώποσεν ἐπὶ τέλους δι Γιάγκος.

— Κάπου τὸν ἐστειλα.

Μετὰ μικρὸν ἤλθε καὶ διεφύλαξ βαστάζων εάκηκον, τὸν διπολον ἀπέθεστο εἰς τὴν λέμβον.

— Ακούσε, τυφλὲ, εἶπεν δι Γιάγκος· νὰ φυλάξῃς καλά τὸν τόπον τὸν διπολον ἡξεύρεις ἔχει πολυτίμους πραγματείας . . . Εἰπὲ ἐκεῖ . . . (ὅτε ἤκουσε τὸ δνομε) δὲν εἶσαι πλέον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου· ἡ δουλειὰ πάγει κακά καὶ δὲν θὰ μὲ ἐξανατίθη πλέον. Ή τέχνη εἶναι ἐπικίνδυνος καὶ θὰ ζητήσεις ἀλλην αὐτὸς θὲς εὔρη ἀλλον ἀνθρωπον. Εἰπέ τον δὲν ἐπλήρωνα καλήτερα τοὺς κόπους μου δὲν θὰ τὸν ἀφίνα. Όσου δὲ έμε, οἱ δερμοὶ δλοις εἶναι ἀνοικτοί, ὅπου φυσῇ ἀνεμος καὶ μουρμουρίζει θάλασσα.

Μετὰ μικρὸν δὲν ἐξηκολούθησε

— Θὰ ἔλθη καὶ αὐτὴ μαζῆ μου, δὲν ἡμπορεῖ πλέον νὰ μαίνηται· Εἰπὲ εἰς τὴν γραζαν ὅτι εἶναις καιρὸς ν' ἀποθάνῃς, στις ἔζησε πολὺ καὶ ὅτι δὲν θὰ μάς ἴδῃ πλέον.

— Κ' ἐγώ; θρώτησε μὲ μικρὸν τόνον φωνῆς διεφύλαξ.

— Σύ; τί νὰ εἰς κάμω;

Ἐνῷ ταῦτα ἐλέγοντο ἡ νέα ἐπέβη εἰς τὴν λέμβον, καὶ ἐκάμε νεῦμα εἰς τὸν σύντροφόν της, δοστις ἔδωκε τι εἰς τὸν τυφλὸν εἶπόν.

— ίδους ν' ἀγοράσῃς ἐνα κουλοῦρι.

— Μόνον τόσον! ἀνεφώνησεν διεφύλαξ.

Ο Γιάγκος δέρματα καὶ ἀλλο νόμισμα τὸ διπολον ἐκρότησεν εἰς τὴν ἀκτὴν, καὶ ἀνοίξας τὸ ίστιον ἐμπρύνθη εἰς τὸ πέλαγος. Έγὼ δὲ σταθεὶς παρηκολού-

Θητε ἐπὶ πολὺ διὰ τοῦ θλέμματος τὴν λέμβον σχίζουσαν τὴν θάλασσαν, καὶ ἡκουαν τὸν τυφλὸν κλαίοντα· ἀλλὰ καὶ ἀλυπήθην· διὰ τὸ ἡ τύχη μὲν ἔφερε μεταξὺ τῶν τιμωρ ἐκείνων λαθρεμπόρων;

Ἐπάρχεια τὴν ἥραγίαν τον!

Οὐτε ἐπέστρεψε εἰς τὴν καλύθην, τὸ χηρίον ἔκαιεν ἀκόμη, καὶ ὁ κοζάκος ληστριονήτας τὴν διαταγὴν μου ἔφρόγχαζεν. Εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν μου εἶδε ὅτι καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὸ ἐγχειρίδιόν μου, δῆλα εἴχαν γενῆ ἄρχαντα· καὶ τότε ἐνόησα τι ἔφερεν ὑπὸ τὴν μασχάλην ὁ τυφλός.

Τὴν δὲ πρώτην ἀνεχθώρητα ἀφοῦ μὲν ἔκλεψε παιδίον δεκατετράτετρα· καὶ παρ' ὀλίγον μὲν ἐπινίγε κόρη δεκαοκτὼ ἐτῶν· τί δὲ ἀπέγεινεν ὁ τυφλὸς καὶ ἡ γραῖα; Καὶ τί μέλει εἰς ἀξιωματικὸν νέον, μὴ ἔχοντας οἰκογένειαν· καὶ ἀμέριμνον;

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΑΜΑΝΗΣ.

ΑΠΟΔΗΜΙΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Συνέχ. Τίτλοι 297 καὶ 298.)

Τὴν βαρύστον τοῦ Χαβιαροχάνου βοὴν διακόπτει συνεχῶς ὁλὴν, διαβατικὴ μὲν ἀλλὰ φρικαλέα καὶ ἐπώδυνος. Φωμαλέοις ἀνδρες ἡμίγυμνοι, φέροντες ἐπ' ὄρμων ἀντλίαν καὶ συνοδευόμενοι· μπὸ πολλῶν ἀλλων ἐπίστης ἡμιγύμνων καὶ ἡμιαλέων, τρέχουσιν ἀπάνθετοι πρὸς τὴν παρακειμένην μακρὰν γέφυραν καὶ ἡγγύουσι φωνὰς ἀγρίας καὶ ἀληθῶς οὐρανομήκει. Οὐσὶ τῷ ταλαιπώρῳ ἐκείνῳ ὅστις κωφὸς διὰ τὴν ἡ βραδυκίνητος δὲν προφθάσει νὰ μακρούνθῃ ἀπὸ τοῦ δρόμου τῶν ἀντλιοφόρων! Ἀνατρέπεται ἐν βίπτῃ δρθιαλμῷ καὶ καταπατεῖται, καὶ πολλάκις ἀντὶ τῆς πλατείας καὶ εὑρυχώρου γεφύρας τοῦ Καράκιοι, καταδικάζεται νὰ διαβῇ τὴν στενὴν καὶ ἐπικίνδυνον τοῦ ἀλσαράτ. Οἱ κορύθαντες οὗτοι ἀπέρχονται εἰς τόπον κινδύνου. Ἐπειδὴ δὲ ἐκάστη συνοικίᾳ ἔχουσα ἰδίαν ἀντλίαν ὀφείλει κατὰ πᾶσαν ἐκρηκτὸν πυρκαϊδῶν, νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀπόσθεσιν αὐτῆς, αἱ φάλαγγες τῶν ἀντλιοφόρων δρυμῶσιν ἀλλεπαλληλούσι μίζ κατόπιν τῆς ἀλλης καὶ συμπυκνοῦνται αἱ κεραυγχί. Ἐνίστε οἱ ἐπόμενοι, πλέον τῶν πρώτων ταχίποδες, ὑπερελαχίστουσι τοὺς προηγουμένους, οὗτοι δὲ λητισοῦντες τὴν πυρκαϊδῶν καταθέτουσι τὴν ἀντλίαν καὶ ἐπιπίπτουσι λαύροι κατὰ τῶν τολμητιῶν. Ή συμπλοκὴ καταντᾷ πολλάκις σούρα καὶ αἷρε βάπτει τὸ ἔδαφος, ἐνῷ τὸ πῦρ καίσι καὶ καταναλίσκει ἀκάλυπτον. Συμβαίνουσι δὲ ταῦτα συνεχῶς, διότι ἀδιάκειται σχεδὸν λυμαίνονται τὴν πόλιν αἱ πυρκαϊδῖ. Εν διαστήματι πεντάκοντα ἡμερῶν εἴκοσι πε-

ρίπου ἔξερράγησαν, ἐξ ὧν αἱ δύο ἀπετέφρωσαν ἐκτοντάδες ἐργαστηρίων καὶ οἰκιῶν.

Ἀπὸ τῶν γρόνων ἔτι τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων κί πυρκαϊδὶ μαστίζουσιν, ώς ὁλὴν νόσος ἐνδημικὴ, τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. Οἱ Ζωναρᾶς καὶ ὁ Κεδρηνὸς διηγοῦνται τινας ἐκ τῶν ὀλευθριωτέρων. Ἐπὶ Λέουτος τοῦ μεγάλου, λέγει ὁ δεύτερος τῶν ἴστορικῶν τούτων, «γέγονεν ἐμπρητός ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ νεωρίου καὶ φθάσας ἔως τοῦ ἀγίου Θωμᾶ τῶν Δμάννων». Ἐπειδὴ δὲ, ώς φαίνεται, δὲν εἶχον τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀντλίας, μετεχειρίζοντο ἀντὶ τούτων δεήσεις καὶ εὐχάριστα, τῶν ὅποιων ἡ ἐνέργεια ἀπέβασιν ἐγίνεται δραστηριωτέρα καὶ τοῦ οὔδατος, ώς συνέβη κατὰ τὸν περὶ οὐδὲ λόγος ἐμπρησμόν. «Μαρκιανὸς, ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, προστίθησιν ὁ Κεδρηνὸς, τὸν ναὸν κτίσας τῆς ἀγίας ἀναστάσεως, ἔτι νέον ἐντα τοῦτον τοῦ ἐμπρησμοῦ διεσώπατο, ἀνελθὼν εἰς τὸ κεράμιον μιτά εὐαγγελίου καὶ θυμιατοῦ καὶ τὸν Θεὸν δάκρυσιν ἔζηλεωσάρμενος». Καὶ ἐπώθη μὲν ὁ ναὸς «πολλὰ δύος ἀλλα περιφανῆ καὶ διαφέροντα κατελυμήνατο τὸ πῦρ, οἷον στοάς ἡμίθιων, ἀγορᾶς καὶ οἰκήσεις ἀπὸ θαλάσσης ἢντος θαλάσσης (1)».

Αἱ πυρκαϊδὶ αὗται, αἱ καταστρέφουσαι τοὺς ἴδιωτας ἀποβαίνουσιν ἀπό τινος εὐεργετικαὶ πρὸς τὸ δημόσιον, διότι αἱ νέαι ὅδοι γραφίσσονται καὶ εὐθύτεραι καὶ πλειτύτεραι καὶ αἱ οἰκίαι ἀνοικοδομοῦνται ἀραιτεροὶ. Εἶχεν ἀρε δίκαιον ὁ ποιητὴς εἰπὼν πρὸ μιᾶς καὶ ἐπέκεινας ἐκαπονταεπτηρίδος διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ταῦτα·

- Ός φοινιξ εῖσαι θαυμαστή, στατὲ φλόγες κινδυνεύεις
- Κατεστὶ στατὲ πυρκαϊδὲς καὶ ἔχναζωντανεύεις,
- Άπο ταῖς στάκταις σου ζεσταῖς, μιά νέα εύμορφία
- Βγαίνει, ξαναστολίζεσαι, ποῦν' θαῦμα κι' ἀπορία » (2).

Άλλα καὶ πολλαὶ συνοικίαι διὰ τὴν ἐνδειαν τῶν κατοίκων, τῶν Τούρκων μάλιστα, μένουσιν ἐρημοι. Ηδὶς ἡ ἀγία Σοφία, περὶ τὴν πολλάκις ἔξεμάνη τὸ πῦρ, καὶ αἱ περὶ τὴν ὄπιον εαθρόταται καὶ ξυλοπαγεῖς οἰκίαι καταρρέουσιν μπὸ τῆς παλαιότερος, πῶς λέγω ἐσώθη ἀδιλαχής; Εσεβάσθηταν τάχα αἱ φλόγες τὸ ιερὸν σύμβολον τῆς πανελλήνιου ἐνότητος;

Περὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου τούτου ναοῦ, πολλοὶ πολλὰ ἔγγραψαν, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἡμαρτημένα κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν μπὸ τῆς Δύσεως περιηγητῶν. Ἀστειότερος δὲ πάντων φαίνονται δισε περὶ τῶν πυλῶν αὐτοῦ λέγει ὁ φιλέλλην Henri Mathieu στις ἐπεσκέψθη αὐτὴν, ώς βεβιστοῦ, τὸ 1854 ἔτος. «Il communiqué, λέγει, avec l'intérieur par neuf portes, dont les battans sont en bois peint

(1) Γ. Κεδρηνὸς σύνοφ. Ιστορ. σελ. 610 ἐκδ. Βόνης.

(2) Βοσπορομαχία κτλ., θρό Σενιόρ Μομάρης κλ. Ενετοῖς 1792 ἐκδ. Β'.